

۱ «پدیده‌های اجتماعی» چه تفاوتی با «پدیده‌های طبیعی» دارند؟

۲ چرا انسان‌ها فکر می‌کنند «پدیده‌های اجتماعی» همانند «پدیده‌های طبیعی» هستند؟

۳ چرا پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند؟

۴ ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی از چه طریقی تحقق می‌یابند؟ و چه عاملی موجب تداوم و استمرار آن‌ها می‌شوند؟

۵ برای هرکدام از ارزش‌های نظم، ادب و عفت یک هنجار بنویسید.

۶ اگر «کنش اجتماعی» نباشد، چه اتفاقی می‌افتد؟

۷ «ارزش‌های اجتماعی» را تعریف کنید.

۸ «هنجار اجتماعی» را تعریف کنید. مثال بزنید.

۹ زمانی که فردی به تنهایی و با صدای دلخواه در مکانی مطالعه می‌کند، در چه صورتی مطالعه او به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود؟

۱۰ خردترین (کوچک‌ترین) پدیده اجتماعی است.

۱۱ به کنش اجتماعی و پیامدهای آن می‌گویند.

۱۲ چند پدیده اجتماعی نام ببرید.

۱۳ بسیاری از آداب‌ها که ما مراعات می‌کنیم، محصول چه هستند؟ و اگر وجود نداشته باشند چه اتفاقی می‌افتد؟

۱۴ آیا کنش‌های ما تنها در ارتباط با دیگران انجام می‌شوند؟

۱۵ برای واژه «غریبه» و «آشنا» یک کنش اجتماعی مثال بزنید.

۱۶ انواع مختلف «دیگران» که کنشگران به توجه به آن‌ها دست به کنش می‌زنند را نام ببرید.

۱۷ در کنش آگاهی و اراده کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.

۱۸ آیا کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت می‌گیرد؟ مثال بزنید.

۱۹ انواع کنش‌های انسانی را نام برده، مثال بزنید.

خلاصه کنید	مفاهیم اساسی
- به کنش اجتماعی و پیامدهای آن، پدیده اجتماعی می‌گویند.	پدیده اجتماعی،

۲۱ کوه یک پدیده‌ی طبیعی و ساختمان اداری، پدیده‌ای اجتماعی است. با مقایسه‌ی آن‌ها، تفاوت پدیده‌های طبیعی و اجتماعی را تشریح کنید.

معیار	کوه	ساختمان اداری
نقش انسان‌ها در پیدایش آن		
معنادار بودن		
محسوس بودن		

دانستید که در کنش اجتماعی، آگاهی و اراده‌ی کنشگر، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌ها است. برای شناخت عمیق‌تر کنش اجتماعی، لازم است کمی بیش‌تر به واژه‌ی «دیگران» بیندیشید. کسانی‌که کنشگران با توجه به آن‌ها، دست به کنش می‌زنند، متفاوت‌اند. در این‌جا انواع مختلفی از آن‌ها ذکر شده است. تلاش کنید در ارتباط با هر کدام، یک کنش اجتماعی مثال بزنید.

غریبه / آشنا

دوست / دشمن

گذشتگان / معاصران / آیندگان

موئن / کافر / منافق

با این مثال‌ها متوجه می‌شوید؛ کنشی که ناظر به هر کدام از موارد بالا صورت می‌گیرد، آداب و قواعد خاصی

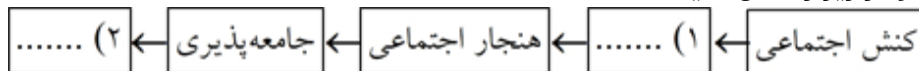
می‌خواهد. آیا تاکنون فکر کرده‌اید که این آداب چگونه شکل می‌گیرند، چگونه دوام می‌آورند یا تغییر می‌کنند؟ می‌دانید که کنش‌های ما تنها در ارتباط با دیگران انجام نمی‌شوند. کنش‌های ما در ارتباط با خودمان، خلقت (طبیعت و ماواطبیعت) و خداوند متعال نیز صورت می‌گیرند. انواع کنش‌ها از یک‌دیگر اثر می‌پذیرند و بر یک‌دیگر اثر می‌گذارند و متناسب می‌شوند ولی هویت هیچ‌کدام از دست نمی‌رود.

(برای آشنایی با آداب، مناسبات و ارتباطات انسان با دیگران، می‌توانید به کتاب مفاتیح‌الحیة آیت‌الله جوادی آملی مراجعه کنید.)

برخی افراد جامعه فکر می‌کنند که پدیده‌های اجتماعی از نوع پدیده‌های طبیعی هستند، چرا این تفکر ایجاد می‌شود؟

آیا میان پدیده‌های اجتماعی رابطه‌ای وجود دارد؟

نمودار زیر را کامل کنید:

الف) انسان‌ها در ارتباط با یک‌دیگر را به وجود می‌آورند.
ب) از آن‌جا که افراد انسانی با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی هستند.

منظور از «ارزش‌های اجتماعی» چیست؟

منظور از «هنجار اجتماعی» چیست؟ با یک مثال چگونگی ایجاد آن‌را نشان دهید.

چند نمونه از پدیده‌های اجتماعی را بنویسید.

خُردترین پدیده اجتماعی است.

- ۱ پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها خلق می‌کنند و نتیجه کنش‌های افراد هستند، ولی پدیده‌های طبیعی را انسان‌ها خلق نکرده‌اند.
- ۲ پدیده‌های اجتماعی به مرور، از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی را برای کنش‌ها و زندگی انسان‌ها ایجاد می‌کنند. این روند تا جایی ادامه می‌یابد که افراد احساس می‌کنند پدیده‌های اجتماعی همانند پدیده‌های طبیعی هستند.
- ۳ پدیده‌های اجتماعی را انسان‌ها در ارتباط با یک‌دیگر به وجود می‌آورند و از آنجا که افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند.
- ۴ از طریق کنش اجتماعی تحقق می‌یابند و پدیده‌های جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی را ضروری می‌سازند تا از طریق تعلیم و تربیت، تشویق و تنبیه، ارزش‌ها و هنجارها را به افراد منتقل کنند. افراد با عمل کردن براساس ارزش‌ها و هنجارها موجب تداوم و استمرار آن‌ها می‌شوند.
- ۵ نظم: وسایلمان را در جای مناسب بگذاریم (هنجار)
ادب: به دیگران سلام کنیم و سلام دیگران را پاسخ دهیم (هنجار)
عفت: حجاب داشته باشیم (هنجار)
- ۶ اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ هنجاری شکل نمی‌گیرد و هیچ‌یک از ارزش‌های اجتماعی مانند عدالت، امنیت و آزادی محقق نمی‌شود.
- ۷ ارزش‌های اجتماعی، آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد توجه و پذیرش هستند و افراد یک جامعه نسبت به آن‌ها گرایش و تمایل دارند.
- ۸ هنجار اجتماعی، شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثلاً در هر جامعه‌ای احوالپرسی از دیگران، شیوه‌های معینی دارد.
- ۹ زمانی که فرد دیگری وارد شود، مطالعه او به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود و پای ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی را به میان می‌آورد. او برای رعایت حقوق دیگری (تحقق یک ارزش) باید در حضور دیگران، آرام مطالعه کند (پیدایش یک هنجار).
- ۱۰ کنش اجتماعی
- ۱۱ پدیده اجتماعی
- ۱۲ بانک، مسجد، پلیس، مدرسه، خانواده، گروه دوستان، نمادها، هنجارها، ارزش‌ها، پوشش، زبان
- ۱۳ بسیاری از آداب که ما مراعات می‌کنیم، محصول پدیده‌های اجتماعی اطراف ما هستند که به صورت فرصت‌ها و محدودیت‌ها، پیش روی ما قرار می‌گیرند و اگر وجود نداشته باشند، نمی‌توانیم با هم زندگی کنیم.
- ۱۴ کنش‌های ما تنها در ارتباط با دیگران انجام نمی‌شوند. کنش ما در ارتباط با خودمان، خلقت (طبیعت و ماوراء طبیعت) و خداوند متعال نیز صورت می‌گیرند. انواع کنش ما از یک‌دیگر اثر می‌پذیرند و بر یک‌دیگر اثر می‌گذارند.

کنش اجتماعی تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد. وقتی راننده‌ای پشت چراغ قرمز می‌ایستد، مقرراتی را رعایت می‌کند که مورد قبول دیگران است. به همین دلیل کنش او اجتماعی است.

کنش‌های درونی: (تفکر و تخیل) - کنش بیرونی: (راه رفتن و نشستن) - کنش فردی: (عبادت کردن) - کنش اجتماعی: (سلام کردن)

خلاصه کنید	مفاهیم اساسی
<ul style="list-style-type: none"> - به کنش اجتماعی و پیامدهای آن، پدیده اجتماعی می‌گویند. - کنش‌ها بر دو نوعند، کنش درونی، کنش بیرونی - کنش اجتماعی، نوعی کنش است که با توجه به دیگران انجام می‌شود. - کنش اجتماعی، تنها در حضور فیزیکی دیگران صورت نمی‌گیرد. - کنش اجتماعی، خردترین پدیده اجتماعی است. - هنجار اجتماعی، کنش اجتماعی مقبول افراد جامعه است. - ارزش اجتماعی، پدیده مطلوبی است که جامعه به آن گرایش دارد. - برون‌سازی اجتماعی، ایجاد پدیده اجتماعی از طریق کنش اجتماعی است. - درونی‌سازی، تأثیر پدیده‌های اجتماعی بر افراد و کنش اجتماعی آنهاست. 	<ul style="list-style-type: none"> پدیده اجتماعی، کنش درونی، کنش بیرونی، کنش اجتماعی، هنجار اجتماعی، ارزش اجتماعی، جامعه‌پذیری، کنترل اجتماعی، درونی‌سازی، برون‌سازی

معیار	کوه	ساختمان اداری
نقش انسان‌ها در پیدایش آن	ندارد	موثر است.
معنادار بودن	ندارد	✓
محسوس بودن	✓	✓

غریبه: کلام زیبا - مودبانه - ضمایر و افعال دوم شخص جمع (شما بفرمایید)

آشنا: کلام مؤدبانه - چهره‌ی همراه با لبخند، آرامش در برخورد

دوست: استفاده از ضمایر و افعال دوم شخص مفرد (تو، بیا، چیزی نگو) اطمینان

دشمن: برخورد سرد، بی‌توجهی، تدافعی، سختگیرانه

گذشتگان: ادب و معمولاً با کلام و صفت خدابایامرز، عدم و غیبت

معاصران: احترام و تکریم و نقد مؤدبانه

آیندگان: محقق دانستن و مراعات حقوق ایشان

مؤمن: برخورد مودبانه، راحت، بااطمینان

کافر: پرهیز از مجادله، مؤدبانه، اعلام مخالفت‌های صریح

منافق: بی‌محلّی، بی‌توجهی به کلام، جواب‌های سربالا

پدیده‌های اجتماعی به مرور، از انسان‌هایی که آن‌ها را به وجود آورده‌اند، مستقل می‌شوند و فرصت‌ها و محدودیت‌هایی

برای کنش‌ها و زندگی آن‌ها ایجاد می‌کنند. این روند تا آن‌جا ادامه می‌یابد که افراد احساس می‌کنند که بسیار طبیعی و

همیشگی هستند.

بله - هر پدیده اجتماعی متناسب با پدیده‌های اجتماعی دیگر شکل می‌گیرد. به عبارت دیگر، هر کنش، با هنجارهای

خاصی سازگار است اگر این کنش یا هنجار با هنجارهای مستقر در جامعه ناسازگار باشد، ناهنجار به شمار آمده و دوام

نخواهد یافت.

۱) ارزش اجتماعی / ۲) کنترل اجتماعی

الف) انسان‌ها در ارتباط با یکدیگر پدیده‌های اجتماعی را به وجود می‌آورند.

ب) از آن‌جا که افراد انسانی با آگاهی، اراده و هدف عمل می‌کنند، پدیده‌های اجتماعی معنادار هستند.

آن دسته از پدیده‌های مطلوب و خواستنی‌اند که مورد توجه و پذیرش همگان هستند و افراد جامعه نسبت به آن‌ها

گرایش و تمایل دارند.

هنجار اجتماعی شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مثال فردی به تنهایی و با

صدای بلند در مکانی مطالعه می‌کند. فرد دیگری وارد آن مکان می‌شود، مطالعه او به یک کنش اجتماعی تبدیل می‌شود و

پای ارزش‌ها و هنجارها به میان می‌آید. او برای رعایت حقوق دیگری، باید در حضور دیگران آرام مطالعه کند. (پیدایش

یک هنجار)

بانک، مسجد، پلیس، مدرسه، نمادها، ارزش‌ها، هنجارهای اجتماعی

خُردترین پدیده اجتماعی کنش اجتماعی است.